

Handläggare
Susanne Pettersson
08-508 26 268

Till
Trafiknämnden
2018-12-10

Snöröjning av gångvägar. Svar på skrivelse från Cecilia Brinck m.fl. (M), Patrik Silverudd (L), Karin Ernlund (C), Micke Valier (KD)

Förslag till beslut

Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen om snöröjning av gångvägar.

Jonas Eliasson
Förvaltningschef

Ted Ell
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret har mottagit en skrivelse om snöröjning av gångvägar av Patrik Silverudd (L), Cecilia Brinck m.fl. (M), Karin Ernlund (C) och Mikael Valier (KD). Skrivelsen innehåller bland annat frågor till kontoret om hur snöröjningen av gångbanor kan fungera bättre och vilka möjligheter kontoret har att inom existerande avtal avropa extra insatser.

Trafikkontoret arbetar med detta genom att dels följa upp kontrakten bättre och dels att i samband med nya upphandlingar se över startkriterier och färdigställandetider för snöröjningen på gångbanor. Kontoret kommer även under 2019 att fortsätta och utöka försöket med att sopsalta gångbanor.

Kravställningarna i kontorets upphandlingar gällande vinterväghållning baserar sig på en normal vinter.

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 268
Växel 08-508 27 200
susanne.a.pettersson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Vid extremt stora snöfall kan de tillgängliga resurserna vara begränsade. Trafikkontoret tittar på olika möjligheter att förbättra vinterväghållningen för de gående och öka förmågan vid stora snöfall.

Bakgrund

Trafikkontoret har mottagit en skrivelse om snöröjning av gångvägar av Patrik Silverudd (L), Cecilia Brinck m.fl. (M), Karin Ernlund (C) och Mikael Valier (KD), bilaga 1.

I skrivelsen ställs tre frågor:

1. Hur ska det vid framtida snöfall garanteras att snöröjningen av gångvägarna fungerar bättre?
2. Vad ska göras för att höja prioriteringen av gångbanor vid framtida snöröjning?
3. Vilka möjligheter finns inom gällande avtal för staden att avropa extra insatser vid särskilda behov? Finns det någon möjlighet för staden att anlita annan entreprenör för att lösa detta?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontoret ansvarar för vinterväghållning på stadens gångbanor, cykelbanor, torg och gator. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för vinterväghållning på stadens parkvägar.

Vinterväghållningen som trafikkontoret ansvarar för byggs på 11 upphandlade funktionsentreprenader. Detta innebär att entreprenören ska uppfylla en funktion, som trafikkontoret har en skyldighet att kontrollera. Det är entreprenören som ska se till att de kriterier som står i kontrakten uppfylls, t ex att plogning börjar när kriteriet om antal cm snö som lagt sig på marken är uppfyllt eller att plogningen är klar inom det antal timmar som anges i kontrakten.

Det är trafikkontorets uppgift att kontrollera att funktionen upprätthålls och att arbetet blir gjort, enligt kriterierna och med fullgod kvalitet. Kontrakten gäller i 2 år med möjlighet till förlängning i 3 + 2 år. Enligt samtliga kontrakt startar vintersäsongen den 15 oktober varje höst och då ska alla förberedelser inför vintersäsongen vara klara. Inför varje vintersäsong lämnar entreprenören sin vinterplanering till trafikkontoret.

Prioriteringsordningen för vinterväghållningen är enligt följande:

1. Trafikleder, som fungerar som stadens pulsådor och är en viktig prioritering för framkomligheten för blåljusmyndigheterna och kollektivtrafiken
2. Gator med kollektivtrafik inklusive intilliggande gångbanor
3. Större huvudgator och knutpunkter inklusive intilliggande gångbanor
4. Lokalgator inklusive intilliggande gångbanor
5. Villagator

Trafikkontoret prioriterar också de grupper av människor som av medicinska skäl behöver hjälp med att till exempel öppna snövallar som snöröjningsfordonet plogat upp framför ingångar och garageinfarter till fastigheter. Det kan t ex vara människor med funktionshinder eller äldre människor.

När kriteriet är uppnått om antal centimeter snö som fallit startar plogpådrag samtidigt på alla ovanstående typer av gator, det är färdigställandetiden som kan skilja sig åt beroende på typ av gata enligt ovanstående prioriteringsordning. Detta innebär i praktiken att fler resurser behöver tillsättas på de högre prioriterade typerna av gator och att dessa gator färdigställs snabbare. Det går fortare att snöröja körbanan än gångbanan, främst eftersom framkomligheten för vinterväghållningsmaskinerna är större på körbanan än på gångbanan. Det är olika stora maskiner som används på körbanan och gångbanan. Maskinerna anpassas till den yta de ska ploga eller halkbekämpa.

Hur det vid framtida snöfall ska garanteras att snöröjning av gångbanor fungerar bättre och vad trafikkontoret gör för att höja prioriteringen av gångbanor

Trafiknämnden hade i budget för innevarande år i uppdrag att utöka sopsaltning på gångytor. Försök gjordes då på Norr Mälarstrand, Sankt Eriksgatan och Sveavägen. Försöken visar primärt att det finns utmaningar med metoden att använda borste eller plog och saltlösning på trottoarer, exempelvis en ökad risk för halka efter snöfall eller vid vattenansamlingar från stuprör. Trafikkontoret behöver arbeta vidare med att försöka lösa dessa frågor. Försöket kommer att fortsätta under kommande säsong och trafiknämnden har fått medel i budget för 2019 avsatta för detta.

Tanken är att under kommande vintersäsong göra en utökning av de försök som gjorts dels genom att arbeta vidare med samma gator och dels genom att ta fram ett sammanhängande pilotområde med

olika typer av gator. Försök med start den 1 januari 2019 kommer att ske på följande gator:

- Gävlegatan
- Vanadisvägen
- Hälsingegatan
- Norra Stationsgatan
- Dalagatan
- Norrtullsgatan
- Odengatan
- Sveavägen
- Sankt Eriksgatan
- Karlbergsvägen
- Norr Mälarstrand, gångbana i park (parallellt med cykelbana)

Under vintern och våren kommer kontoret att arbeta fram fler platser där olika metoder för att förbättra vinterväghållningen för gående i ytterstaden kan testas. Platser som utgör knutpunkter för kollektivtrafiken eller centrumområden representerar sådana högfrekventerade gångstråk som kommer att bli aktuella att arbeta med.

Under föregående vintersäsong utförde VTI friktionsmätningar på Sveavägen och Sankt Eriksgatan, under kommande säsong kommer ytterligare mätningar att göras på samtliga försökssträckor av. Trafikkontoret kommer utföra en strukturerad uppföljning av försöken i projektform. Kontroller och mätningar ska utföras under säsongen för att säkerställa en god miljö, utförande och kvalitet på trottoarerna.

I staden finns också några tydliga målkonflikter när det gäller en effektiv vinterväghållning för gångtrafikanter, en av dem är parkerade bilar som utgör ett hinder för att få en effektiv vinterväghållning på trottoarer. Även planering och möblering av trottoarer, bredder och beläggning samt fysiska hinder så som exempelvis stolpar, uteserveringar och träd är tydliga målkonflikter. Kontoret kommer att arbeta vidare med hur dessa målkonflikter kan hanteras.

Målsättningen med de utökade försöken är att säkerställa metoder och material samt övriga åtgärder som behöver göras i stadsmiljön för att få en ökad kvalitet på vinterväghållningen av trottoarer och för att i framtiden kunna utöka antalet gator med förbättrad vinterväghållning för gångtrafikanter.

Utöver detta kan trafikkontoret genom en bättre uppföljning av kontrakten och kontroll av entreprenörerna öka förutsättningarna att vinterväghållningen ska förbättras för gående. En resurs kommer under året tillsättas för att arbeta som affärsstöd med att utveckla avtalsuppföljningen i de upphandlade kontrakten. För att följa upp kvaliteten i entreprenörernas arbete krävs alltid besiktningar ute på plats och kontrollen har utvecklats under de senaste åren. Kontroller utförs vid varje snöfall och stickkontroller görs när det är risk för halka.

Trafikkontoret följer upp entreprenörernas arbete via GPS och arbetar med digitala verktyg i uppföljningsarbetet. Detta har skapat en större överblick och kontroll av entreprenörens arbete för beställaren än före digitaliseringen.

I arbetet med nya upphandlingar ses slutligen avtalstexterna över för att tydliggöra prioriteringen av de gående. Kontoret ser över startkriterierna och färdigställandetiderna för snöröjning och halkbekämpning på gångbanor samt prioriteringsordningen mellan körbana och gångbana. Gångbanor kommer att prioriteras i de nya upphandlingarna före körbana på vissa utvalda stråk. De prioriterade stråken är frekventerade stråk mot skolor, allmänna kommunikationsmedel och andra vältrafikerade gångstråk.

Vilka möjligheter som finns att avropa extra resurser inom gällande avtal

Kravställningarna i kontorets upphandlingar gällande vinterväghållning baserar sig på en normal vinter och entreprenören gör sin resursdimensionering utifrån detta. Möjligheterna för trafikkontoret att avropa extra resurser inom gällande avtal är begränsade. Entreprenörerna tar fram en vinterplanering inför varje år där resurserna planeras. Om färdigställandetiderna för vinterväghållningen inte hålls enligt de kriterier som är satta i kontrakten utgår viten.

Vid extremt stora snöfall kan de tillgängliga resurserna vara begränsade. Maskiner som inte är bundna till kontorets kontrakt är svåra att tillgå som extra resurser för att snöröja stadens gator. Dessa används i de allra flesta fall för andra arbetsuppgifter, exempelvis i stora infrastrukturbyggnationer eller exploateringsprojekt och har en tidplan att förhålla sig till. Det finns alltså inga maskiner som står och väntar på extremt stora snöfall. Vid häftiga snöfall när befintliga resurser inte räcker till försöker kontoret få extra resurser från andra delar av regionen men eftersom snöfall sällan är lokala och våra kranskommuner agerar på samma

sätt är det oftast svårt att få loss maskiner och personal med kort varsel. Därför kan det vara svårt för trafikkontorets entreprenörer att garantera utlovade färdigställandetider vid extrema snöfall. Vid dessa tillfällen sker en dialog mellan trafikkontorets beställare och entreprenörerna om vilken färdigställandetid som kan accepteras.

Det är inte endast antalet maskiner som avgör hur kvaliteten blir i vinterväghållningen för gående.

När det kommer större mängder snö inom en kort tid blir vinterväghållningen på gångbanor svårare. De allra flesta gångbanor i den täta staden har en fastighet på ena sidan och parkerade bilar på den andra, så som på bilden ovan. Detta försvårar hanteringen av snömassor. Om det exempelvis kommer 40 cm snö på en 1,5 m bred gångbana blir det för det enskilda snöröjningsfordonet en mängd av 60 kbm på en 100 meterssträcka att hantera. När maskinen plogat en 2 meters sträcka samlas snömängder som kan liknas vid ett fyllt kylskåp av fullhöjdstyp framför plogen, på en sträcka av 4 meter samlas två fullhöga kylskåp osv.

Det finns alltså gränser för vad som är tekniskt möjligt att göra. När det kommer stora mängder snö kommer det alltid vara ett ansträngt läge under de första dygnet efter snöfallet. Detta är en del i att bo i en levande och tät storstad och situationen är avhängig bland annat av det parkeringssystem som staden har, men även på hur stadsmiljön ser ut.

Trafikkontoret ser över olika möjligheter att förbättra vinterväghållningen för de gående och öka förmågan vid stora snöfall. Detta sker bland annat via tydligare kravställanden i upphandlingarna och en bättre uppföljning av kontrakten.

Trafikkontorets förslag

Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelse om snöröjning av gångvägar.

Slut

Bilagor

1. Skrivelse om snöröjning på gångvägar av Patrik Silverudd (L), Cecilia Brinck m.fl. (M), Karin Ernlund (C) och Mikael Valier (KD).